Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kahdeksas jaosto)

8 päivänä lokakuuta 2026*

Ennakkoratkaisupyyntö – Kuluttajansuoja – Direktiivi 93/13/ETY – Kuluttajasopimusten kohtuuttomat ehdot – 3 artiklan 1 ja 3 kohta ja liitteessä olevan 1 kohdan e alakohta – Kohtuuttoman ehdon käsite – Ehto, jonka tarkoituksena tai seurauksena on kohtuuttoman suuren korvauksen vaatiminen kuluttajalta, joka ei täytä velvollisuuksiaan – 4 artiklan 2 kohta – Sopimuksen pääkohteen määrittelyyn kuuluvat ehdot – Kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan väliset sähköisten viestintäpalvelujen tarjoamista koskevat sopimukset – Ehto, jonka mukaan kuluttajan on maksettava sopimussakko jokaiselta maksuviivästyspäivältä – Ehto, jossa määrätään, että jos sopimus ennen vähimmäissitoumuskauden päättymistä irtisanotaan kuluttajasta johtuvasta syystä, hänen on suoritettava elinkeinonharjoittajalle jäljellä olevalta ajalta maksettava summa

Yhdistetyissä asioissa C-872/24 ja C-909/24,

joissa on kyse kahdesta SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jotka Tribunalul Arad (Aradin alioikeus, Romania) on esittänyt 16.11.2024 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 16.12.2024 (asia C-872/24), ja 5.11.2024 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 16.12.2024 (asia C-909/24), saadakseen ennakkoratkaisun asioissa

Digi România SA

vastaan

VK (C-872/24)

ja

Investcapital Ltd

vastaan

PN (C-909/24),

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kahdeksas jaosto),

toimien kokoonpanossa: tuomari S. Rodin, joka hoitaa jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit N. Piçarra (esittelevä tuomari) ja O. Spineanu-Matei,

* Oikeudenkäyntikieli: romania.

julkisasiamies: D. Spielmann,

kirjaaja: V. Di Bucci,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Investcapital Ltd, edustajinaan Y. Beșleagă, A. Stoica ja V. Stoica, avocați,

– Euroopan komissio, asiamiehinään A. Boitoș ja P. Kienapfel,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyynnöt koskevat SEUT 56 artiklan, kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annetun neuvoston direktiivin 93/13/ETY (EYVL 1993, L 95, s. 29) 3 artiklan 1 ja 3 kohdan ja 4 artiklan 2 kohdan sekä kyseisen direktiivin liitteessä olevan 1 kohdan e alakohdan, yleispalvelusta ja käyttäjien oikeuksista sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen alalla 7.3.2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/22/EY (yleispalveludirektiivi) (EYVL 2002, L 108, s. 51) 20 artiklan sekä eurooppalaisesta sähköisen viestinnän säännöstöstä 11.12.2018 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2018/1972 (EUVL 2018, L 321, s. 36) 101, 105 ja 107 artiklan, liitteessä VIII olevan A osan 3 kohdan iv alakohdan ja liitteessä IX olevan 2.4 kohdan tulkintaa.

2 Nämä pyynnöt on esitetty asioissa, joissa asianosaisina ovat yhtäältä Romanian oikeuden mukaan perustettu yritys Digi România SA ja toisaalta kuluttaja VK (asia C-872/24) sekä yhtäältä Romanian oikeuden mukaan perustettu yritys Investcapital Ltd ja toisaalta kuluttaja PN (asia C-909/24) ja jotka koskevat rahamääriä, joita nämä yritykset vaativat kyseisten kuluttajien kanssa tehdyissä sähköisten viestintäpalvelujen tarjoamista koskevissa sopimuksissa olevien ehtojen perusteella.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Direktiivi 93/13

3 Direktiivin 93/13 johdanto-osan 8. ja 19. perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”kahdessa yhteisön kuluttajansuojaa ja kuluttajavalistusta koskevassa ohjelmassa – – korostettiin kuluttajansuojan tärkeyttä kohtuuttomien sopimusehtojen suhteen; tämä suoja on varmistettava laeilla ja asetuksilla, jotka joko yhdenmukaistetaan yhteisön tasolla tai annetaan suoraan tällä tasolla,

– –

tämän direktiivin tarkoituksen mukaisesti kohtuuttoman luonteen arviointi ei saa kohdistua ehtoihin, jotka koskevat sopimuksen pääkohdetta tai tavaroiden ja palvelujen hinta-laatusuhdetta; sopimuksen pääkohde ja hinta-laatusuhde voidaan kuitenkin ottaa huomioon arvioitaessa muiden ehtojen kohtuutonta luonnetta; – –”

4 Kyseisellä direktiivillä on sen 1 artiklan 1 kohdan mukaan tarkoituksena lähentää jäsenvaltioiden elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välillä tehtyjen sopimusten kohtuuttomia ehtoja koskevia lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä.

5 Mainitun direktiivin 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

– –

b) ’kuluttajalla’ jokaista luonnollista henkilöä, joka tämän direktiivin kattamia sopimuksia tehdessään ei harjoita ammatti- tai liiketoimintaa;

c) ’elinkeinonharjoittajalla’ jokaista luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka tämän direktiivin kattamia sopimuksia tehdessään harjoittaa joko julkisen tai yksityisen alan ammatti- tai liiketoimintaa.”

6 Saman direktiivin 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Sopimusehtoa, josta ei ole erikseen neuvoteltu, pidetään kohtuuttomana, jos se hyvän tavan vastaisesti aiheuttaa kuluttajan vahingoksi huomattavan epätasapainon osapuolten sopimuksesta johtuvien oikeuksien ja velvollisuuksien välille.

– –

3. Liitteessä on ohjeellinen luettelo, joka ei ole tyhjentävä, niistä ehdoista, joita voidaan pitää kohtuuttomina.”

7 Direktiivin 93/13 4 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Sopimusehtojen kohtuuttoman luonteen arviointi ei saa koskea sopimuksen pääkohteen määrittelyä, hinnan tai korvauksen riittävyyttä eikä vastineena toimitettavia palveluja ja tavaroita, jos ehdot on laadittu selkeästi ja ymmärrettävästi.”

8 Kyseisen direktiivin 6 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on säädettävä, että elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisen sopimuksen kohtuuttomat ehdot eivät sido kuluttajia niiden kansallisen lainsäädännön mukaisesti ja että sopimus jää muilta osin osapuolia sitovaksi, jos sopimus voi olla olemassa ilman kohtuuttomia ehtoja.”

9 Mainitun direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on kuluttajien ja kilpailevien elinkeinonharjoittajien edun vuoksi varmistettava, että on olemassa riittäviä ja tehokkaita keinoja kohtuuttomien ehtojen käytön lopettamiseksi elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisissä sopimuksissa.”

10 Saman direktiivin 8 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltiot voivat antaa tai pitää voimassa tämän direktiivin soveltamisalalla perustamissopimuksen mukaisia tiukempia säännöksiä varmistaakseen kuluttajalle suojelun korkeamman tason.”

11 Direktiivin 93/13 liitteen, jonka otsikko on ”Ehdot, joita tarkoitetaan 3 artiklan 3 kohdassa”, 1 kohdan e alakohdassa mainitaan muun muassa ehdot, joiden tarkoituksena tai seurauksena on ”suhteettoman suuren korvauksen vaatiminen kuluttajalta, joka ei täytä velvollisuuksiaan”.

Direktiivi 2002/22

12 Direktiivin 2002/22, joka on direktiivin 2018/1972 125 artiklan mukaan kumottu 21.12.2020 lukien, johdanto-osan 30 perustelukappaleessa todettiin seuraavaa:

”– – Sähköisen viestinnän verkkoihin ja palveluihin liittyviin, kuluttajia koskeviin liiketoimiin sovelletaan tämän direktiivin säännösten lisäksi sopimuksia koskevan voimassa olevan yhteisön kuluttajansuojalainsäädännön vaatimuksia ja erityisesti [direktiiviä 93/13] ja kuluttajansuojasta etäsopimuksissa 20.5.1997 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 97/7/EY [(EYVL 1997, L 144, s. 19)]. – –”

13 Direktiivin 2002/22 20 artiklan 1 kohdassa säädettiin sen alkuperäisen sanamuodon mukaan seuraavaa:

”Jäljempänä 2, 3 ja 4 kohtaa sovelletaan rajoittamatta kuluttajansuojaa koskevien yhteisön sääntöjen, erityisesti [direktiivin 97/7] ja [direktiivin 93/13], ja yhteisön lainsäädännön mukaisten kansallisten sääntöjen soveltamista.”

Direktiivi 2018/1972

14 Direktiivin 2018/1972 johdanto-osan 258 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”– – Sähköisen viestinnän verkkoihin ja palveluihin liittyviin, kuluttajia koskeviin liiketoimiin sovelletaan tämän direktiivin lisäksi sopimuksia koskevan voimassa olevan unionin kuluttajansuojalainsäädännön vaatimuksia ja erityisesti [direktiiviä 93/13] ja [kuluttajan oikeuksista, neuvoston direktiivin 93/13/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 1999/44/EY muuttamisesta sekä neuvoston direktiivin 85/577/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/7/EY kumoamisesta 25.10.2011 annettua] Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2011/83/EU [(EUVL 2011, L 304, s. 64)]. – –”

Arvonlisäverodirektiivi

15 Yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 28.11.2006 annetun neuvoston direktiivin 2006/112/EY (EUVL 2006, L 347, s. 1; jäljempänä arvonlisäverodirektiivi) 2 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Arvonlisäveroa on suoritettava seuraavista liiketoimista:

– –

c) verovelvollisen tässä ominaisuudessaan jäsenvaltion alueella suorittamasta vastikkeellisesta palvelujen suorituksesta;

– –”

Romanian oikeus

16 Elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisten sopimusten kohtuuttomista ehdoista 6.11.2000 annetun lain nro 193/2000 (Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între profesioniști și consumatori) (julkaistu uudelleen Monitorul Oficial al Românieieissa, osa I, nro 543, 3.8.2012), jolla direktiivi 93/13 saatettiin osaksi Romanian oikeutta, 4 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Sopimusehtoa, josta ei ole neuvoteltu suoraan kuluttajan kanssa, pidetään kohtuuttomana, jos se lojaliteettiperiaatteen vastaisesti aiheuttaa sellaisenaan tai yhdessä muiden sopimusmääräysten kanssa kuluttajan vahingoksi huomattavan epätasapainon osapuolten sopimuksesta johtuvien oikeuksien ja velvollisuuksien välille.

– –

4. Tämän lain erottamattomana osana olevassa liitteessä on ohjeellinen luettelo ehdoista, joita pidetään kohtuuttomina.”

17 Kyseisen lain liitteessä olevan 1 kohdan i alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Kohtuuttomina sopimusehtoina pidetään sopimusehtoja, jotka velvoittavat kuluttajan, joka ei täytä sopimusvelvoitteitaan, maksamaan korvauksen, jonka määrä on suhteeton elinkeinonharjoittajalle aiheutuneeseen vahinkoon nähden.”

Pääasiat ja ennakkoratkaisukysymykset

Asia C-872/24

18 VK teki 5.9.2013 Digi Românian kanssa matkapuhelinpalvelujen ja internetyhteyspalvelujen tarjoamista koskevan sähköisten viestintäpalvelujen tarjoamista koskevan sopimuksen, jota jatkettiin 27.6.2016 tehdyllä lisäsopimuksella. Koska VK ei maksanut erääntyneitä kuukausieriä, Digi România vetosi kyseiseen sopimukseen sisältyvään automaattiseen irtisanomislausekkeeseen ja vaati vuosien 2019 ja 2022 väliseltä ajanjaksolta VK:ta maksamaan 807,25 Romanian leuta

(RON) (n. 161,45 euroa) päävelasta, joka vastasi erääntyneitä ja maksamatta olevia laskuja, ja siihen lisättiin viivästysseuraamukset, jotka laskettiin 0,2 prosentin suuruisena päävelasta kultakin viivästyspäivältä.

19 Digi România nosti Judecătoria Aradissa (Aradin ensimmäisen asteen tuomioistuin, Romania) VK:ta vastaan kanteen, jonka tarkoituksena oli maksamattomien laskujen perusteella maksettavan määrän ja 289,92 RON:n (n. 57,98 euroa) suuruisen korvauksen periminen palvelun käynnistämisestä ja rajoittamattoman Optim-paketin käytöstä.

20 Judecătoria Arad hylkäsi 21.3.2024 antamallaan tuomiolla kanteen osittain. Kyseinen tuomioistuin totesi kohtuuttomaksi sopimusehdon, jossa määrättiin viivästysseuraamuksista, joiden suuruus oli 0,2 prosenttia päävelasta kultakin viivästyspäivältä, sillä perusteella, että siinä määrättiin kuluttajalle sopimusvelvoitteiden täyttämättä jättämisen vuoksi korvausvelvollisuus, jonka määrä oli selvästi suhteeton elinkeinonharjoittajalle aiheutuneeseen vahinkoon nähden. Se täsmensi, että viivästysseuraamusten korko yhdeltä vuodelta laskettuna oli 73 prosenttia päävelasta ja ylitti merkittävästi Banca Națională a României (Romanian keskuspankki) viitekoron mukaan vahvistetun laillisen korkokannan korotettuna neljällä prosenttiyksiköllä.

Asia C-909/24

21 PN teki 23.11.–8.12.2017 Orange România S.A:n kanssa neljä sähköisten viestintäpalvelujen tarjoamista koskevaa sopimusta, jotka koskivat matkapuhelinpalvelujen ja internetyhteyspalvelujen tarjoamista. Koska PN ei maksanut erääntyneitä kuukausieriä, Orange România vetosi näihin sopimuksiin sisältyvään automaattista irtisanomista koskevaan lausekkeeseen ja vaati PN:ltä yhtäältä 272,62 RON:n (n. 54,52 euroa) suuruista summaa päävelasta, joka vastasi suoritettuja ja maksamattomia palveluja ja johon lisättiin viivästysseuraamukset, jotka laskettiin 0,5 prosentin korkokannan mukaan päävelasta kultakin viivästyspäivältä, ja toisaalta 5 648,64 RON:n (n. 1 129,72 euroa) suuruista summaa vahingonkorvauksena kyseisissä sopimuksissa määrätyn 24 kuukauden pituisen sitoumusajan noudattamatta jättämisestä.

22 Sen jälkeen, kun Orange România oli 30.3.2022 siirtänyt Investcapitalille edellisessä kohdassa mainittuihin sopimuksiin perustuvat saatavansa PN:ltä, Investcapital nosti Judecătoria Aradissa (Aradin ensimmäisen asteen tuomioistuin) PN:ää vastaan kanteen kyseisiä saatavia vastaavien määrien perimiseksi laillisine korkoineen siitä päivästä lukien, jona asia saatettiin kyseisen tuomioistuimen käsiteltäväksi.

23 Judecătoria Arad totesi 22.2.2024 antamassaan tuomiossa samoista syistä kuin tämän tuomion 20 kohdassa mainitussa 21.3.2024 antamassaan tuomiossa, että sopimusehto, jossa määrätään maksuviivästyksen seuraamuksista, joiden suuruus on 0,5 prosenttia päävelasta kultakin viivästyspäivältä, on kohtuuton. Se totesi myös kohtuuttomaksi sopimusehdon, jonka mukaan elinkeinonharjoittaja voi vaatia vahingonkorvausta, jos sopimus, jossa määrätään 24 kuukauden sitoumusajasta, irtisanotaan kuluttajasta johtuvasta syystä ennenaikaisesti, koska yhtäältä kyseisestä ehdosta ei ollut neuvoteltu suoraan kyseisen kuluttajan kanssa ja koska siinä toisaalta velvoitettiin kuluttaja maksamaan vahingonkorvausta, joka ylitti elinkeinonharjoittajalle tästä irtisanomisesta aiheutuneen vahingon määrän.

24 Tribunalul Arad (Aradin alioikeus, Romania), joka on ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ja johon Investcapital ja Digi România ovat valittaneet 22.2.2024 ja 21.3.2024 annetuista tuomioista, katsoo tarpeelliseksi ensinnäkin määrittää, sovelletaanko direktiiviä 93/13 pääasioissa kyseessä

oleviin sähköisten viestintäpalvelujen tarjoamista koskeviin sopimuksiin sisältyviin ehtoihin, joissa määrätään maksuviivästysten seuraamuksista, ja jos sovelletaan, niin missä määrin, koska tähän toimialaan sovellettavassa kansallisessa lainsäädännössä, kuten viivästyskorkoja yleisesti sääntelevässä lainsäädännössä, ei säädetä mistään kuluttajalta perittäviä viivästysseuraamuksia koskevista rajoituksista, toisin kuin muun muassa pankkipalveluihin sovellettavassa kansallisessa lainsäädännössä. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että näitä ehtoja voidaan tarkastella direktiivin 93/13 perusteella, ja pohtii, voidaanko kyseisen direktiivin perusteella alentaa kyseisissä sopimusehdoissa määrättyjä viivästysseuraamuksia.

25 Toiseksi asiassa C-909/24 tehtyihin sähköisten viestintäpalvelujen tarjoamista koskeviin sopimuksiin sisältyvästä ehdosta, jonka mukaan kuluttajan on siinä tapauksessa, että sopimus irtisanotaan ennenaikaisesti hänestä johtuvasta syystä, maksettava vahingonkorvaus, joka vastaa määrää, joka hänen olisi pitänyt maksaa sitoumuksen jäljellä olevana voimassaoloaikana, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii, seuraako siitä, että unionin tuomioistuin on luokitellut tällaisen rahamäärän vastikkeeksi arvonlisäverodirektiivin 2 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitetusta vastikkeellisesta palvelujen suorituksesta, että sopimusehtoa, jossa määrätään tästä rahamäärästä, on pidettävä direktiivin 93/13 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna sopimuksen pääkohteen määrittelyä koskevana ehtona. Kyseinen tuomioistuin katsoo, että tähän kysymykseen on vastattava myöntävästi ja että näin ollen tällaisen ehdon kohtuuttomuutta ei direktiivin 4 artiklan 2 kohdan nojalla voida arvioida direktiivin perusteella.

26 Tässä tilanteessa Tribunalul Arad päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle asiassa C-872/24 seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko sitä, että kansallisella lailla, jossa säädetään yrityksen toiminnasta johtumattomiin oikeussuhteisiin sovellettavasta tietystä viivästyskorkojen rajoituksesta, on yrityksen toiminnasta johtuvien oikeussuhteiden osalta erilainen normatiivinen sisältö siten, että siinä ei aseteta rajoitusta kyseisille seuraamuksille, joita voidaan soveltaa sähköisten viestintäpalvelujen (matkapuhelin- ja internetpalvelut) tarjoajan ja kuluttajan välisiin oikeussuhteisiin, mutta asetetaan tällainen rajoitus muille suhteille, kuten esimerkiksi pankkitoiminnalle, pidettävä osana palvelujen tarjoamisen vapautta, josta määrätään [EUT-sopimuksen] 56 artiklassa ja sitä seuraavissa artikloissa, siten kuin tätä oikeutta säännellään [direktiivillä 2002/22] sekä [direktiivillä 2018/1972], vai voidaanko päinvastoin näiden seuraamusten rajoittamista kuluttajien hyväksi vaatia tuomioistuimessa [direktiivin 93/13] 3 artiklan 3 kohdan ja erityisesti kyseisen direktiivin liitteessä olevan [1 kohdan e alakohdan] perusteella, jonka mukaan kohtuuttomana voidaan pitää ehtoa, jossa elinkeinonharjoittajalle myönnetään oikeus vaatia suhteettoman suuri korvaus kuluttajalta, joka ei täytä velvollisuuksiaan?

2) Merkitseekö [direktiivin 93/13] 3 artiklan 3 kohdan ja erityisesti kyseisen direktiivin liitteessä olevan [1 kohdan e alakohdan] säännösten tulkinta ja soveltaminen tarkasteltaessa sellaisen sopimusehdon mahdollista kohtuuttomuutta, jossa kuluttajan maksettavaksi tulevan viivästyskoron määräksi sähköisten viestintäpalvelujen (matkapuhelin- ja internetpalvelut) laskujen maksamatta jättämisestä eräpäivään mennessä määrätään [0,2] prosenttia viivästyspäivää kohden, sitä, että

– tuomioistuimella on velvollisuus viitata näiden viivästyskorkojen määrään, joka on laskettu yhden vuoden vahingonkorvauksen perusteella, eli [73] prosentin vuotuiseen prosenttiosuuteen, niin että kysymys siitä, ovatko nämä seuraamukset kohtuuttomia,

voidaan ratkaista yksinomaan vertaamalla niitä lakisääteisen koron määrään, jota sovellettaisiin, jos osapuolet eivät olisi itse vahvistaneet tiettyä viivästyskoron määrää

vai sitä, että

– tuomioistuimen on otettava huomioon myös se, kuinka pitkältä ajalta [0,2] prosentin viivästyskorkoa vaaditaan, eli kuinka monelta päivältä sitä vaaditaan, ja otettava arvioinnissaan huomioon seuraamusmaksuna vaaditun summan todellinen määrä suhteessa päävelan määrään?

3) Kun tarkastellaan sellaisen sopimusehdon mahdollista kohtuuttomuutta, jossa kuluttajan viivästyskoroksi sähköisten viestintäpalvelujen (matkapuhelin- ja internetpalvelut) laskujen maksamatta jättämisen vuoksi määrätään [0,2] prosenttia viivästyspäivältä, onko tuomioistuimella velvollisuus ottaa – – direktiivin 93/13 3 artiklan 3 kohdan ja erityisesti kyseisen direktiivin liitteessä olevan [1 kohdan] e alakohdan säännösten tulkinnassa ja soveltamisessa huomioon kuluttajan maksettavaksi tulevien määrien lisäksi myös elinkeinonharjoittajalle, joka on itse osapuolena oikeussuhteissa, joissa sillä on samanlaisia velvoitteita, aiheutunut vahinko sen viivästyskorvauksen osalta, jonka se on velvollinen maksamaan, koska se ei ole täyttänyt omia maksuvelvoitteitaan?

4) Voidaanko konkreettisesti määrättyä viivästyskoron määrää pitää kohtuuttomana siltä osin kuin se ylittää kuluttajan päävelan määrän?”

27 Asiassa C-909/24 Tribunalul Arad päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle neljä ennakkoratkaisukysymystä, jotka ovat samat kuin asiassa C-872/24 esitetyt ennakkoratkaisukysymykset, sekä viidennen, kuudennen ja seitsemännen ennakkoratkaisukysymyksen seuraavasti:

”5) Onko 22.11.2018 annetussa unionin tuomioistuimen tuomiossa MEO – Serviços de Comunicações e Multimédia (C-295/17, EU:C:2018:942) suorittama arviointi ennalta määritetystä määrästä, jonka talouden toimija perii sellaisen palvelusopimuksen nojalla, jossa on sovittu sitoumuksen olevan voimassa tietyn vähimmäisajan, jos asiakas irtisanoo sopimuksen ennenaikaisesti tai jos se irtisanotaan asiakkaasta johtuvasta syystä, ja joka vastaa sitä määrää, jonka kyseinen toimija olisi saanut jäljellä olevalta voimassaoloajalta, jollei tällaista irtisanomista olisi tapahtunut, siinä mielessä, että sitä on pidettävä vastikkeena vastikkeellisesta palvelujen suorituksesta ja siten arvonlisäverovelvollisena, luonteeltaan itsenäinen vai ei, eli onko tämä arviointi merkityksellinen yksinomaan arvonlisäverodirektiivien tulkinnan ja soveltamisen kannalta vai voidaanko se ottaa huomioon myös – – direktiivin 93/13 4 artiklan 2 kohdan tulkinnassa ja soveltamisessa, jotta tämän direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle voidaan jättää ehto, jolla vahvistetaan tällaiset kustannukset, sen jälkeen, kun sen on katsottu liittyvän sopimuksen kohteen määrittelyyn ja hinnan tai korvauksen riittävyyteen suhteessa vastikkeena toimitettuihin palveluihin tai tavaroihin, sikäli kuin katsotaan, että tämä ehto on ilmaistu selkeästi ja ymmärrettävästi?

6) Jos oletetaan, että vastaus edelliseen kysymykseen on se, että unionin tuomioistuimen mainitussa tuomiossa esittämä tulkinta on luonteeltaan itsenäinen ja että tätä tulkintaa voidaan siten soveltaa yksinomaan arvonlisäverodirektiiveihin, mahdollistaako, ja missä määrin, [direktiivin 93/13] 3 artiklan 1 ja 3 kohdan kuluttajasopimusten kohtuuttomia ehtoja koskevien säännösten ja [direktiivin 2002/22] 20 artiklan säännösten ja [direktiivin 2018/1972] 101, 105 ja 107 artiklan sekä viimeksi mainitun direktiivin

liitteessä VIII olevan A osan 3 kohdan iv alakohdan ja liitteessä IX olevan 2.4 kohdan yhdistetty tulkinta sen, että direktiivin 2002/22 tai direktiivin 2018/1972 soveltamisalaan kuuluvaan sähköisiä viestintäpalveluja (matkapuhelin- ja internetpalvelut) koskevaan sopimukseen sisällytetty sopimusehto, jossa vahvistetaan määrä, jonka talouden toimija voi periä vahingonkorvauksena ja joka vastaa määrää, jonka tämä toimija olisi saanut jäljellä olevana ajanjaksona, jos irtisanomista ei olisi tapahtunut, luokitellaan kohtuuttomaksi, kun kuluttaja irtisanoo ennenaikaisesti sopimuksen, tai kun irtisanotaan kuluttajasta johtuvasta syystä sopimus, jossa määrätään vähimmäissitoumusajasta, joka vastaa kestoltaan direktiivin 2018/1972 105 artiklassa säädettyä 24 kuukauden enimmäiskestoa:

– kyseisen rahamäärän perusteella ja sillä perusteella, että se on suhteeton viestintäpalvelujen tarjoajan kärsimään vahinkoon nähden, tai

– sillä perusteella, että osapuolten oikeuksien ja velvollisuuksien välillä on oikeudellinen epätasapaino, joka johtuu siitä, että tällainen seuraamusmaksu määrätään vain kuluttajalle eikä viestintäpalvelujen tarjoajalle, kun otetaan huomioon, että samassa sopimuksessa edellytetään, että palveluntarjoaja maksaa korvauksen, joka on yhtä suuri kuin toimittamatta jääneen tai puutteellisesti toimitetun palvelun arvo, jos palvelu ei täytä asetettuja laatuvaatimuksia?

7) Mikä merkitys edelliseen kysymykseen liittyvän tarkastelun kannalta on sillä, että kuluttaja, joka on tehnyt sähköisiä viestintäpalveluja (matkapuhelin- ja internetpalveluja) koskevan sopimuksen 24 kuukauden vähimmäisajaksi, on hyötynyt tietyistä myynninedistämistarjouksista, jotka koostuvat laitteen tai palveluiden ostoa koskevista hinta-alennuksista, kun asiassa todetut tosiseikat osoittavat, että alennusten arvo sisältyy koko sopimuskaudeksi laskettuun tilauksen arvoon?”

28 Asiat C-872/24 ja C-909/24 yhdistettiin unionin tuomioistuimen presidentin 7.2.2025 tekemällä päätöksellä asian käsittelyn kirjallista ja suullista vaihetta sekä tuomion antamista varten.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen, toinen, kolmas ja neljäs kysymys

29 Aluksi on muistutettava, että kansallisten tuomioistuinten ja unionin tuomioistuimen välille SEUT 267 artiklalla luodussa yhteistyömenettelyssä unionin tuomioistuimen tehtävänä on antaa kansalliselle tuomioistuimelle hyödyllinen vastaus, jonka perusteella kansallinen tuomioistuin voi ratkaista siinä vireillä olevan asian. Unionin tuomioistuimen on tätä silmällä pitäen tarvittaessa muotoiltava sille esitetyt kysymykset uudelleen. Lisäksi unionin tuomioistuin saattaa joutua ottamaan huomioon sellaisia unionin oikeussääntöjä, joihin kansallinen tuomioistuin ei ole ennakkoratkaisukysymyksiä esittäessään viitannut ja joiden huomioon ottaminen saattaa tehdä tarpeettomaksi tulkita tiettyjä näissä kysymyksissä mainittuja unionin oikeussääntöjä (ks. vastaavasti tuomio 20.3.1986, Tissier, 35/85, EU:C:1986:143, 9 kohta ja tuomio 1.8.2025, Alace ja Canpelli, C-758/24 ja C-759/24, EU:C:2025:591, 44 kohta).

30 Nyt käsiteltävissä asioissa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo perustellusti, että riidanalaisia sopimusehtoja, joissa määrätään maksuviivästysten seuraamuksista, voidaan tarkastella direktiivin 93/13 3 artiklan 3 kohdan ja erityisesti kyseisen direktiivin liitteessä olevan 1 kohdan e alakohdan perusteella sen määrittämiseksi, onko niiden tarkoituksena tai seurauksena

se, että kuluttaja, joka ei täytä velvollisuuksiaan, velvoitetaan maksamaan suhteettoman suuri korvaus, ja jos tähän vastataan myöntävästi, onko tätä määrää mahdollista alentaa. Nämä säännökset, luettuina yhdessä mainitun direktiivin 1 artiklan 1 kohdan, 2 artiklan b ja c alakohdan, 6 artiklan 1 kohdan ja 7 artiklan 1 kohdan kanssa ja joihin kyseinen tuomioistuin ei ole viitannut ensimmäisessä, toisessa, kolmannessa ja neljännessä kysymyksessään, riittävät hyödyllisen vastauksen antamiseksi ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle, ilman että on tarpeen tulkita SEUT 56 artiklaa.

31 Näin ollen on katsottava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä, toisella, kolmannella ja neljännellä kysymyksellään lähinnä, onko direktiivin 93/13 3 artiklan 3 kohtaa ja direktiivin liitteessä olevan 1 kohdan e alakohtaa, luettuina yhdessä kyseisen direktiivin 1 artiklan 1 kohdan, 2 artiklan b ja c alakohdan, 6 artiklan 1 kohdan ja 7 artiklan 1 kohdan kanssa, tulkittava siten, että kyseisen direktiivin soveltamisalaan kuuluu elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan väliseen sähköisten viestintäpalvelujen tarjoamista koskevaan sopimukseen sisältyvä ehto, jossa kuluttajalle määrätään maksuviivästyksestä tietynsuuruiset seuraamukset, vaikka kyseiseen toimialaan sovellettavassa kansallisessa säännöstössä ei – toisin kuin muilla talouden aloilla sovellettavassa kansallisessa säännöstössä – säädetä minkäänlaisesta näiden seuraamusten määrän rajoittamisesta. Jos tähän vastataan myöntävästi, kyseinen tuomioistuin tiedustelee yhtäältä, mitkä kriteerit on otettava huomioon arvioitaessa kuluttajalle sopimuksessa määrättyjen sopimussakkojen määrän mahdollista suhteettomuutta, ja toisaalta, sallitaanko samassa direktiivissä se, että kansallinen tuomioistuin alentaa niiden määrää.

32 Ensinnäkin, kuten unionin tuomioistuin on jo korostanut, direktiivi 93/13 on kuluttajansuojasta annettu yleisdirektiivi. Kyseisen direktiivin 1 artiklan 1 kohdan mukaan, luettuna johdanto-osan kahdeksannen perustelukappaleen valossa, direktiiviä on tarkoitus soveltaa elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välillä tehtyjen sopimusten kohtuuttomiin ehtoihin, sellaisina kuin ne on määritelty kyseisen direktiivin 2 artiklan c ja b alakohdassa, riippumatta siitä, mikä taloudellisen toiminnan ala on kyseessä (ks. vastaavasti tuomio 20.3.2025, Arce, C-365/23, EU:C:2025:192, 44 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

33 Näin ollen direktiiviä 93/13 sovelletaan pääasioissa kyseessä olevien kaltaisiin sähköisiä viestintäpalveluja koskeviin sopimuksiin, jotka on tehty elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välillä, ilman että tähän toimialaan liittyvällä kansallisella säännöstöllä, jossa ei säädetä kuluttajalle maksuviivästyksen vuoksi mahdollisesti määrättävien seuraamusten enimmäismäärästä, olisi tältä osin vaikutusta. Tästä seuraa, että tällaisissa sopimuksissa olevien ehtojen kohtuuttomuutta voidaan arvioida muun muassa kyseisen direktiivin 3 artiklan ja sen liitteessä olevan 1 kohdan e alakohdan nojalla.

34 Tämä päätelmä vahvistetaan lisäksi sekä direktiivin 2002/22 20 artiklan 1 kohdassa, luettuna sen johdanto-osan 30 perustelukappaleen valossa, että direktiivin 2018/1972 johdanto-osan 258 perustelukappaleessa, josta ilmenee nimenomaisesti, että direktiivin 93/13 säännöksiä sovelletaan kuluttajien toteuttamiin sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluja koskeviin liiketoimiin.

35 Direktiivin 93/13 3 artiklan 1 kohdan mukaan kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välillä tehdyn sopimuksen ehtoa pidetään kohtuuttomana, jos siitä ei ole erikseen neuvoteltu ja jos se lojaliteettiperiaatteen vastaisesti aiheuttaa kuluttajan vahingoksi huomattavan epätasapainon osapuolten sopimuksesta johtuvien oikeuksien ja velvollisuuksien välille.

36 Kuten kyseisen direktiivin 3 artiklan 3 kohdassa mainitaan, direktiivin liitteessä on ohjeellinen luettelo, joka ei ole tyhjentävä, niistä sopimusehdoista, joita voidaan pitää kohtuuttomina, ja näihin ehtoihin kuuluvat tässä liitteessä olevan 1 kohdan e alakohdan mukaan ehdot, ”joiden tarkoituksena tai seurauksena on – – suhteettoman suuren korvauksen vaatiminen kuluttajalta, joka ei täytä velvollisuuksiaan”.

37 Tältä osin unionin tuomioistuin on korostanut, että tällaisen korvauksen määrän on oltava oikeassa suhteessa kuluttajan laiminlyönnin luonteeseen (ks. vastaavasti määräys 24.10.2019, Topaz, C-211/17, EU:C:2019:906, 58 ja 59 kohta).

38 Sen arvioimiseksi, onko viivästysseuraamusten määrittämistä koskevalla ehdolla vahvistettu viivästyskorkojen taso omiaan takaamaan sillä tavoiteltujen päämäärien toteutumisen ylittämättä sitä, mikä on tarpeen tätä varten, toimivaltaisen tuomioistuimen on otettava huomioon muun muassa kansallisen oikeuden säännökset, joita sovelletaan silloin, kun asianosaiset eivät ole sopineet asiasta, ja erityisesti verrattava sopimuksessa määrättyä viivästyskorkokantaa lailliseen korkokantaan (ks. vastaavasti tuomio 14.3.2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, 74 kohta).

39 Tältä osin on lisättävä, että jäsenvaltiot voivat direktiivin 93/13 8 artiklan – jonka mukaan ne voivat antaa tai pitää voimassa tämän direktiivin soveltamisalalla perussopimuksen mukaisia tiukempia säännöksiä varmistaakseen kuluttajalle suojelun korkeamman tason – perusteella laatia kansallisen luettelon kohtuuttomiksi luokiteltavista ehdoista (ks. vastaavasti tuomio 21.9.2023, mBank (Puolan laittomien sopimusehtojen rekisteri), C-139/22, EU:C:2023:692, 39, 40 ja 42 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

40 Kun jäsenvaltiot laajentavat näin direktiivin 93/13 3 artiklan 1 ja 3 kohdassa ja sen liitteessä säädettyä suojaa toteamalla yleisesti kohtuuttomiksi liitteessä olevassa 1 kohdassa luetellut sopimusehdot ilman, että direktiivin 93/13 3 artiklan 1 kohdassa säädettyjen perusteiden lisätutkimus olisi tarpeen, kunhan tällainen ehto vastaa sisällöltään muun muassa sen vaikutukset huomioon ottaen kansallisessa luettelossa tarkoitettua sopimusehtoa (ks. vastaavasti tuomio 21.9.2023, mBank (Puolan laittomien sopimusehtojen rekisteri), C-139/22, EU:C:2023:692, 42 ja 44 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

41 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että lain nro 193/2000 4 §:n 4 momentin ja kyseisen lain liitteen tarkoituksena on laatia kansallinen luettelo kohtuuttomina pidettävistä ehdoista (ks. vastaavasti tuomio 26.2.2015, Matei, C-143/13, EU:C:2015:127, 61 kohta). Kyseisessä liitteessä lueteltuihin vakioehtoihin kuuluu 1 kohdan i alakohdassa tarkoitettu ehto, jonka mukaan kuluttajan, joka ei täytä sopimusvelvoitteitaan, on maksettava elinkeinonharjoittajalle aiheutuneeseen vahinkoon nähden suhteeton korvaus.

42 Näin ollen tämän tuomion 40 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaan sopimusehtoja, joissa määrätään maksuviivästyksistä seuraamuksia, joiden mukaan kuluttaja, joka ei täytä pääasioissa kyseessä olevia velvoitteitaan, on velvollinen maksamaan viivästyskorkoa, ei ole tarpeen tutkia enemmälti direktiivin 93/13 3 artiklan 1 kohdassa säädettyjen perusteiden mukaisesti, sikäli kuin nämä ehdot ovat kaikki kullekin tapaukselle ominaiset merkitykselliset seikat huomioon ottaen muun muassa tuottamiensa vaikutusten vuoksi aineellisesti samansisältöisiä kuin lain nro 193/2000 liitteessä olevan 1 kohdan i alakohdassa mainittu sopimusehto. Tältä osin asianomaisella elinkeinonharjoittajalla on oltava mahdollisuus riitauttaa tämä vastaavuus toimivaltaisessa tuomioistuimessa kontradiktorisessa menettelyssä kansallisissa

menettelysäännöissä tältä osin säädettyjen menettelyjen mukaisesti (ks. vastaavasti tuomio 18.1.2024, Getin Noble Bank ym. (Sopimusehtojen kohtuuttomuuden tutkiminen viran puolesta), C-531/22, EU:C:2024:58, 72 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

43 Siltä osin kuin on toiseksi kyse siitä, voiko jäsenvaltion tuomioistuin todetessaan kohtuuttomaksi sellaisen sopimusehdon, jossa määrätään seuraamuksia maksuviivästyksistä mutta ei rajoiteta niiden enimmäismäärää, alentaa niiden määrää direktiivin 93/13 perusteella, kyseisen direktiivin 6 artiklan 1 kohdasta ilmenee, että elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisen sopimuksen kohtuuttomat ehdot eivät sido kuluttajaa asianomaisen jäsenvaltion oikeudessa vahvistetuin edellytyksin. Kyseisen säännöksen virkkeen jälkimmäisessä osassa täsmennetään, että tällainen sopimus jää ”muilta osin” osapuolia sitovaksi, jos sopimus voi olla olemassa ”ilman kohtuuttomia ehtoja”.

44 Unionin tuomioistuin on katsonut mainitun direktiivin 6 artiklan 1 kohdan sanamuodosta johtuvan, että jollei kuluttaja vastusta tätä, kansallisten tuomioistuinten on jätettävä soveltamatta kohtuutonta sopimusehtoa, jotta ehdolla ei ole sitovia vaikutuksia kuluttajaan nähden, mutta niillä ei ole toimivaltaa muuttaa ehdon sisältöä. Sopimuksen pitää säilyä pääsääntöisesti muuttamattomana lukuun ottamatta kohtuuttoman ehdon poistamista siltä osin kuin tällainen sopimuksen pysyttäminen on kansallisen oikeuden säännösten mukaan oikeudellisesti mahdollista (ks. vastaavasti määräys 3.9.2024, Investcapital, C-658/23, EU:C:2024:716, 48, 52 ja 56 kohta).

45 Direktiivin 93/13 tavoite ja yleinen rakenne tukevat tätä tulkintaa. Kun otetaan huomioon sen yleisen edun tärkeys, johon elinkeinonharjoittajaan nähden sekä neuvotteluaseman että tietojen puolesta heikommassa asemassa oleville kuluttajille taattu suoja perustuu, kyseisen direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa velvoitetaan jäsenvaltiot säätämään riittävistä ja tehokkaista keinoista ”kohtuuttomien ehtojen käytön lopettamiseksi elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisissä sopimuksissa” (ks. vastaavasti määräys 3.9.2024, Investcapital, C-658/23, EU:C:2024:716, 50 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

46 Mikäli kansallinen tuomioistuin voisi muuttaa tällaisissa sopimuksissa olevien kohtuuttomien ehtojen sisältöä, tällainen toimivalta saattaisi vaarantaa kyseisessä 7 artiklassa tarkoitetun pitkän aikavälin tavoitteen toteutumisen, koska se heikentäisi sitä ehkäisevää vaikutusta, joka kohdistetaan elinkeinonharjoittajiin jättämällä yksinkertaisesti soveltamatta tällaisia kohtuuttomia ehtoja kuluttajiin nähden (ks. vastaavasti tuomio 30.5.2013, Asbeek Brusse ja de Man Garabito, C-488/11, EU:C:2013:341, 58 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

47 Tästä seuraa, että direktiivin 93/13 6 artiklan 1 kohtaa, luettuna yhdessä sen 7 artiklan 1 kohdan kanssa, on tulkittava siten, että kansallinen tuomioistuin ei voi sen perusteella silloin, kun se on todennut elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisessä sopimuksessa olevan maksuviivästyksen seuraamuksia koskevan ehdon kohtuuttomaksi, tyytyä kohtuullistamaan kyseisessä ehdossa kuluttajan maksettavaksi vahvistetun sopimussakon määrää, vaikka tämä olisi kansallisen oikeuden mukaan sallittua, vaan sen on kyseisen säännöksen perusteella yksinkertaisesti jätettävä soveltamatta mainittua ehtoa kuluttajaan nähden (ks. vastaavasti tuomio 30.5.2013, Asbeek Brusse ja de Man Garabito, C-488/11, EU:C:2013:341, 60 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja määräys 3.9.2024, Investcapital, C-658/23, EU:C:2024:716, 58 kohta).

48 Edellä esitetyn perusteella ensimmäiseen, toiseen, kolmanteen ja neljänteen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 93/13 3 artiklan 3 kohtaa ja direktiivin liitteessä olevan 1 kohdan e alakohtaa, luettuina yhdessä kyseisen direktiivin 1 artiklan 1 kohdan, 2 artiklan b ja c alakohdan, 6 artiklan 1 kohdan ja 7 artiklan 1 kohdan kanssa, on tulkittava siten, että

– kyseisen direktiivin soveltamisalaan kuuluu elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan väliseen sähköisten viestintäpalvelujen tarjoamista koskevaan sopimukseen sisältyvä ehto, jossa kuluttajalle määrätään maksuviivästyksestä tietynsuuruiset seuraamukset, vaikka kyseiseen toimialaan sovellettavassa kansallisessa säännöstössä ei – toisin kuin muilla talouden aloilla sovellettavassa kansallisessa säännöstössä – säädetä minkäänlaisesta näiden seuraamusten määrän rajoittamisesta

– jos kansallisessa oikeudessa nimenomaisesti luokitellaan kohtuuttomaksi sopimusehto, jonka tarkoituksena tai vaikutuksena on kohtuuttoman suuren korvauksen vaatiminen kuluttajalta, joka ei täytä velvollisuuksiaan, niin sopimusehdot, jotka muun muassa tuottamiensa vaikutusten vuoksi ovat aineellisesti samansisältöisiä kuin kansallisessa oikeudessa tarkoitettu sopimusehto, mikä seikka on ratkaistava elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisessä kontradiktorisessa menettelyssä tätä varten kansallisissa menettelysäännöissä vahvistettujen muotomääräysten mukaisesti, voidaan todeta kohtuuttomiksi tutkimatta niitä enemmälti direktiivin 93/13 3 artiklan 1 kohdassa säädettyjen perusteiden mukaisesti

– kansallisen tuomioistuimen on jätettävä soveltamatta tällaisia sopimusehtoja, ilman että se voi alentaa niissä maksuviivästyksistä määrättyjen seuraamusten määrää.

Viides kysymys

49 Viidennellä kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko direktiivin 93/13 4 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että se on esteenä sellaisen sopimusehdon kohtuuttomuuden arvioinnille, jonka mukaan kuluttaja on siinä tapauksessa, että palvelusopimus, jossa määrätään sitoumuksen vähimmäiskesto, irtisanotaan hänestä johtuvasta syystä ennenaikaisesti, velvollinen maksamaan asianomaiselle elinkeinonharjoittajalle jäljellä olevia kuukausieriä vastaavan korvauksen, vaikka unionin tuomioistuin on pitänyt tällaista korvausta arvonlisäverodirektiiviä sovellettaessa kyseisen direktiivin 2 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettuna vastikkeena vastikkeellisesta palvelujen suorituksesta.

50 Direktiivin 93/13 4 artiklan 2 kohdan mukaan, luettuna yhdessä sen johdanto-osan 19. perustelukappaleen kanssa, sopimusehtojen kohtuuttomuuden arviointi ei koske muun muassa sopimuksen pääkohteen määrittelyä, jos ehdot on laadittu selkeästi ja ymmärrettävästi.

51 Kyseisessä säännöksessä säädetään siis poikkeuksesta siitä kohtuuttomien sopimusehtojen sisällöllisestä valvontajärjestelmästä, josta on säädetty tällä direktiivillä toteutetun kuluttajien suojajärjestelmän yhteydessä, ja tätä säännöstä on näin ollen tulkittava suppeasti (ks. vastaavasti tuomio 12.1.2023, D.V. (Asianajajan palkkio – Tuntihinnan periaate), C-395/21, EU:C:2023:14, 30 kohta).

52 Direktiivin 93/13 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun käsitteen ”sopimuksen pääkohde” piiriin kuuluvien sopimusehtojen on ymmärrettävä olevan niitä, joilla vahvistetaan sopimuksen olennaiset suoritukset ja jotka sellaisenaan määrittävät sopimusta. Sitä vastoin ehdot, jotka ovat luonteeltaan liitännäisiä sopimussuhteen keskeisen sisällön määrittäviin sopimusehtoihin

nähden, eivät voi kuulua sopimuksen pääkohteen käsitteen alaan (tuomio 12.1.2023, D.V. (Asianajajan palkkio – Tuntihinnan periaate), C-395/21, EU:C:2023:14, 31 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

53 Nyt käsiteltävässä tapauksessa unionin tuomioistuimen käytettävissä olevasta asiakirja-aineistosta ilmenee, että asiassa C-909/24 kyseessä olevalla sopimusehdolla ei määritetä sopimuksen olennaisia suorituksia eli sähköisten viestintäpalvelujen suorittamista ja hintaa, joka kuluttajan on maksettava vastineeksi niistä, vaan sillä pyritään määräämään seuraamuksia kuluttajan menettelystä siinä tapauksessa, että sopimus irtisanotaan kuluttajasta johtuvasta syystä ennen sovitun sitoumuksen vähimmäisajan päättymistä. Jollei ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen suoritettaviksi kuuluvista tarkistuksista, muuta johdu, tämä ehto ei näin ollen kuulu niiden ehtojen ryhmään, jotka liittyvät sopimuksen pääkohteen käsitteeseen, koska sen tarkoituksena on määrätä seuraamus sopimusvelvoitteen rikkomisesta eikä määrittää sopimusvelvoitteen sisältöä (ks. vastaavasti tuomio 22.9.2022, Vicente (Asianajopalkkioiden periminen), C-335/21, EU:C:2022:720, 78 ja 79 kohta).

54 Mainitun ehdon kohtuuttomuutta voidaan siis arvioida direktiivin 93/13 perusteella. Tältä osin ei ole merkitystä sillä, että unionin tuomioistuin 22.11.2018 antamassaan tuomiossa MEO – Serviços de Comunicações e Multimédia (C-295/17, EU:C:2018:942, 57 kohta) piti arvonlisäverodirektiiviä sovellettaessa ennalta määritettyä määrää, joka kuluttajan oli maksettava talouden toimijalle siinä tapauksessa, että palvelujen suorittamista koskeva sopimus, jossa määrätään sitoumuksen vähimmäisajasta, irtisanotaan kuluttajasta johtuvasta syystä ennenaikaisesti, arvonlisäverodirektiivin 2 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettuna ”vastikkeena vastikkeellisesta palvelujen suorituksesta”.

55 Tätä päätelmää tukevat direktiivin 93/13 ja arvonlisäverodirektiivin erilliset tavoitteet. Direktiivin 93/13 tavoitteena on nimittäin taata yleinen etu, joka muodostuu kuluttajien suojaamisesta elinkeinonharjoittajien kanssa tekemiinsä sopimuksiin sisältyviltä kohtuuttomilta ehdoilta (ks. vastaavasti tuomio 7.8.2018, Banco Santander ja Escobedo Cortés, C-96/16 ja C-94/17, EU:C:2018:643, 75 kohta), kun taas arvonlisäverodirektiivin tarkoituksena on ottaa käyttöön arvonlisäverojärjestelmä, jolla ei vääristetä kilpailun edellytyksiä eikä rajoiteta tavaroiden ja palvelujen vapaata liikkuvuutta (tuomio 1.8.2025, Galerie Karsten Greve, C-433/24, EU:C:2025:600, 35 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

56 Kun otetaan huomioon se, että edellisessä kohdassa mainitun direktiivin 93/13 tavoitteen mukaisesti tämän tuomion 41 kohdassa mainituissa Romanian oikeuden säännöksissä luokitellaan nimenomaisesti kohtuuttomiksi kaikki ehdot, jotka velvoittavat kuluttajan, joka ei täytä sopimusvelvoitteitaan, maksamaan elinkeinonharjoittajalle aiheutuneeseen vahinkoon nähden suhteettoman suuren korvauksen, kyseisiltä säännöksiltä vietäisiin suurelta osin niiden tehokas vaikutus, jos toimivaltaisia tuomioistuimia direktiivin 93/13 4 artiklan 2 kohdan perusteella suoralta kädeltä estettäisiin arvioimasta asiassa C-909/24 kyseessä olevan kaltaisen sopimusehdon kohtuuttomuutta (ks. vastaavasti tuomio 26.2.2015, Matei, C-143/13, EU:C:2015:127, 60 ja 61 kohta).

57 Edellä esitetyn perusteella viidenteen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 93/13 4 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että se ei ole esteenä sellaisen sopimusehdon kohtuuttomuuden arvioinnille, jonka mukaan kuluttaja on siinä tapauksessa, että palvelusopimus, jossa määrätään sitoumuksen vähimmäiskesto, irtisanotaan hänestä johtuvasta syystä ennenaikaisesti, velvollinen maksamaan asianomaiselle elinkeinonharjoittajalle jäljellä

olevia kuukausieriä vastaavan korvauksen, vaikka unionin tuomioistuin on pitänyt tällaista korvausta arvonlisäverodirektiiviä sovellettaessa kyseisen direktiivin 2 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettuna vastikkeena vastikkeellisesta palvelujen suorituksesta.

Kuudes ja seitsemäs kysymys

58 Kuten tämän tuomion 29 kohdassa on muistutettu, SEUT 267 artiklalla käyttöön otetussa jäsenvaltioiden tuomioistuinten ja unionin tuomioistuimen välisessä yhteistyömenettelyssä unionin tuomioistuin voi joutua ottamaan huomioon sellaisia unionin oikeuden sääntöjä, joihin kansallinen tuomioistuin ei ole ennakkoratkaisukysymyksessään viitannut ja joiden huomioon ottaminen voi tehdä tarpeettomaksi tässä kysymyksessä mainittujen unionin oikeussääntöjen tulkinnan.

59 Näin on nyt käsiteltävässä asiassa, koska direktiivin 93/13 liitteessä olevan 1 kohdan e alakohdan säännöksen, jota ei mainita kuudennessa kysymyksessä, huomioon ottaminen hyödyllisen vastauksen antamiseksi ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle, jotta se voi ratkaista siinä vireillä olevan asian, tekee tarpeettomaksi tässä kysymyksessä mainittujen direktiivin 2018/1972 101, 105 ja 107 artiklan sekä liitteessä VIII olevan A osan 3 kohdan iv alakohdan ja liitteessä IX olevan 2.4 kohdan tulkinnan.

60 Näin ollen on ymmärrettävä, että kuudennella ja seitsemännellä kysymyksellään, joita voidaan tarkastella yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko direktiivin 93/13 3 artiklan 1 ja 3 kohtaa, luettuina yhdessä kyseisen direktiivin liitteessä olevan 1 kohdan e alakohdan kanssa, tulkittava siten, että niiden nojalla voidaan todeta kohtuuttomaksi sopimusehto, joka sisältyy sähköisiä viestintäpalveluja koskevaan vähintään 24 kuukaudeksi tehtyyn sopimukseen ja jonka mukaan kuluttajan on siinä tapauksessa, että sopimus irtisanotaan hänestä johtuvasta syystä ennenaikaisesti, maksettava elinkeinonharjoittajalle korvauksena jäljellä olevalta ajanjaksolta maksettava määrä, joka lasketaan sisällyttämällä siihen kuluttajalle suoritetuista palveluista ja toimitetuista tavaroista myönnettyjen alennusten määrä.

61 Kuten tämän tuomion 37–41 kohdassa on todettu, on niin, että vaikka direktiivin 93/13 3 artiklan 3 kohdasta ja direktiivin liitteessä olevan 1 kohdan e alakohdasta yhdessä luettuina ilmenee, että sopimusehto, jossa velvoitetaan kuluttaja, joka ei täytä velvoitteitaan, maksamaan elinkeinonharjoittajalle suhteettoman suuri korvaus, sisältyy ohjeelliseen ja ei-tyhjentävään luetteloon ehdoista, joita voidaan pitää kohtuuttomina, lain nro 193/2000 4 §:n 4 momentissa ja kyseisen lain liitteessä olevassa 1 kohdan i alakohdassa sitä vastoin edellytetään, että jotta kuluttajille voidaan antaa parempaa suojaa, tällainen ehto on luokiteltava kohtuuttomaksi, ilman että enempi tutkiminen kyseisen direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa säädettyjen perusteiden mukaisesti olisi tarpeen.

62 Kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin nimenomaisesti mainitsee, asiassa C-909/24 kyseessä olevan sopimusehdon kohtuuttomuutta on siis arvioitava tämän kriteerin mukaisesti ja tämän tuomion 42 kohdassa mainituin edellytyksin.

63 Edellä esitetyn perusteella kuudenteen ja seitsemänteen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 93/13 3 artiklan 1 ja 3 kohtaa, luettuina yhdessä kyseisen direktiivin liitteessä olevan 1 kohdan e alakohdan kanssa, on tulkittava siten, että niiden nojalla voidaan todeta kohtuuttomaksi sopimusehto, joka sisältyy sähköisiä viestintäpalveluja koskevaan vähintään 24 kuukaudeksi tehtyyn sopimukseen ja jonka mukaan kuluttajan on siinä tapauksessa, että sopimus irtisanotaan hänestä johtuvasta syystä ennenaikaisesti, maksettava

elinkeinonharjoittajalle korvauksena jäljellä olevalta ajanjaksolta maksettava määrä, joka lasketaan sisällyttämällä siihen kuluttajalle suoritetuista palveluista ja toimitetuista tavaroista myönnettyjen alennusten määrä.

Oikeudenkäyntikulut

64 Pääasioiden asianosaisten osalta asioiden käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevien asioiden käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kahdeksas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annetun neuvoston direktiivin 93/13/ETY 3 artiklan 3 kohdan ja direktiivin liitteessä olevan 1 kohdan e alakohdan säännöksiä, luettuina yhdessä kyseisen direktiivin 1 artiklan 1 kohdan, 2 artiklan b ja c alakohdan, 6 artiklan 1 kohdan ja 7 artiklan 1 kohdan kanssa,

on tulkittava siten, että

– **kyseisen direktiivin soveltamisalaan kuuluu elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan väliseen sähköisten viestintäpalvelujen tarjoamista koskevaan sopimukseen sisältyvä ehto, jossa kuluttajalle määrätään maksuviivästyksestä tietynsuuruiset seuraamukset, vaikka kyseiseen toimialaan sovellettavassa kansallisessa säännöstössä ei – toisin kuin muilla talouden aloilla sovellettavassa kansallisessa säännöstössä – säädetä minkäänlaisesta näiden seuraamusten määrän rajoittamisesta**

– **jos kansallisessa oikeudessa nimenomaisesti luokitellaan kohtuuttomaksi sopimusehto, jonka tarkoituksena tai vaikutuksena on kohtuuttoman suuren korvauksen vaatiminen kuluttajalta, joka ei täytä velvollisuuksiaan, niin sopimusehdot, jotka muun muassa tuottamiensa vaikutusten vuoksi ovat aineellisesti samansisältöisiä kuin kansallisessa oikeudessa tarkoitettu sopimusehto, mikä seikka on ratkaistava elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisessä kontradiktorisessa menettelyssä tätä varten kansallisissa menettelysäännöissä vahvistettujen muotomääräysten mukaisesti, voidaan todeta kohtuuttomiksi tutkimatta niitä enemmälti direktiivin 93/13 3 artiklan 1 kohdassa säädettyjen perusteiden mukaisesti**

– **kansallisen tuomioistuimen on jätettävä soveltamatta tällaisia sopimusehtoja, eikä se voi alentaa niissä maksuviivästyksistä määrättyjen seuraamusten määrää.**

2) Direktiivin 93/13 4 artiklan 2 kohtaa

on tulkittava siten, että

se ei ole esteenä sellaisen sopimusehdon kohtuuttomuuden arvioinnille, jonka mukaan kuluttaja on siinä tapauksessa, että palvelusopimus, jossa määrätään sitoumuksen vähimmäiskesto, irtisanotaan hänestä johtuvasta syystä ennenaikaisesti, velvollinen maksamaan asianomaiselle elinkeinonharjoittajalle jäljellä olevia kuukausieriä

vastaavan korvauksen, vaikka unionin tuomioistuin on pitänyt tällaista korvausta yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 28.11.2006 annettua neuvoston direktiiviä 2006/112/EY sovellettaessa kyseisen direktiivin 2 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettuna vastikkeena vastikkeellisesta palvelujen suorituksesta.

3) **Direktiivin 93/13 3 artiklan 1 ja 3 kohtaa, luettuina yhdessä kyseisen direktiivin liitteessä olevan 1 kohdan e alakohdan kanssa,**

on tulkittava siten, että

niiden nojalla voidaan todeta kohtuuttomaksi sopimusehto, joka sisältyy sähköisiä viestintäpalveluja koskevaan vähintään 24 kuukaudeksi tehtyyn sopimukseen ja jonka mukaan kuluttajan on siinä tapauksessa, että sopimus irtisanotaan hänestä johtuvasta syystä ennenaikaisesti, maksettava elinkeinonharjoittajalle korvauksena jäljellä olevalta ajanjaksolta maksettava määrä, joka lasketaan sisällyttämällä siihen kuluttajalle suoritetuista palveluista ja toimitetuista tavaroista myönnettyjen alennusten määrä.

Allekirjoitukset